

Livet är livsfarligt

Cykelförbud och trädklättringsförbud kan beröva barn glädje och trygghet. Livet är ju livsfarligt, olyckor måste få hända - annars kan livet bli för olyckligt.

Elvira bor mellan vinbärsbuskar och hästhagar i ett mindre samhälle i Mellansverige. Hon har en kilometer till skolan - en kilometer längs en gång- och cykelbana som slingrar sig fram vid sidan av landsvägen och bara korsar två mindre vägar. Som gjort för en promenad alltså - eller, hellre för en 13-åring som fixar sig länge framför spegeln varje morgon, en snabb cykeltur.

Och numera, när Elvira går i sexan, får hon faktiskt cykla. Det fick hon inte för skolledningen förrän hon började i fyran och det får fortfarande inte de yngre barnen på hennes skola. Det är helt knäppt, säger Elvira.

Hon har rätt förstås. Ledningen på Elviras skola, och på alla andra skolor som utfärdat samma typ av cykelförbud, saknar laglig rätt att lägga sig i hur eleverna tar sig till skolan. Utanför skolområdet gäller inga skolregler, här gäller svensk lag - vilket betyder att ungarna får hoppa kråka, gå på händerna eller rida på Lilla gubben till plugget om de och deras föräldrar tycker att det passar sig.

Men problemet är större än så. För inom skolans område har rektorn rätt att slå fast allehanda säkerhetsregler. Och det gör man också: skolor förbjuder cykling, rullskridskor, snöbollar, trädklättring, nötter och allt möjligt annat som i någon orolig rektors fantasi möjligtvis kanske skulle kunna utgöra någon form av risk för något litet barn vid något hypotetiskt tillfälle.

Ibland är reglerna formulerade i en positiv vi-anda, till exempel: "vi får klättra i trädet utanför matsalen" - underförstått: "ni får inte klättra i några andra träd".

Ibland heter det att de är utformade av elevrådet, men i de fall protokoll finns tillgängliga kan man se hur diskussionerna har gått; barnen har snällt frågat om snöbollskastning kanske kan vara tillåten på någon viss del av skolgården men skolledningen har svarat blankt nej.

Rektorerna har säkerligen sina skäl: det kan ha hänt incidenter, försäkringsbolagen kanske ställer krav, nötallergi är i vissa fall livsfarligt, skallskador kan döda och snöbollar kan vara fulla med grus som hamnar i ögat - kort sagt: bättre att ta det säkra för det osäkra.

Fast jag skulle säga tvärtom: för säkerhets skull måste vi våga vara lite osäkra. Sverige är antagligen det säkraste land en unge kan bo i, men det är inte det roligaste. Säkerheten har ett pris; den berövar barn glädje. Och Sverige är sannolikt heller inte det tryggaste av länder - för man blir inte nödvändigtvis tryggare av säkerhet. I själva verket visar flera forskare, från den svenska kriminologen Anita Heber till den polske sociologen Zygmunt Bauman, att överdriven säkerhet kan skapa otrygghet eftersom den fokuserar på riskerna omkring oss och påminner oss om vår sårbarhet.

Livet är ju livsfarligt, olyckor måste få hända, annars kan livet bli för olyckligt.

Om Sveriges ungar cyklar till skolan kommer ett antal av dem att sladda omkull och skrubba upp armen eller till och med bryta ett ben. Flera kommer att bli påkörda av en bil eller själva köra in i en. Några kommer att bli allvarligt skadade och någon eller några kommer, varje säsong, sannolikt att dödas. Men samtidigt kommer hundratusentals ungar att lära sig trafikvett och på så vis bygga upp ett skydd mot de risker de förr eller senare måste ta. Och de kommer att varje morgon få känna den svirrande lilla virvelvinden av lycka i kroppen när cykeldäcken knastrar fram fort över gnistrande grus.